

LIETUVOS PSICHOLOGŲ SĄJUNGA

2019.11.29
Nr.2019/IR037

Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijai
ministerija@sam.lt

LR Sveikatos apsaugos ministerijos
Asmens sveikatos departamento direktorei Odetai Vitkūnienei
odeta.vitkuniene@sam.lt

LR Sveikatos apsaugos ministerijos
Visuomenės sveikatos departamento
Psichikos sveikatos skyriaus vedėjui Ignui Rubikui
ignas.rubikas@sam.lt

Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai
prie Sveikatos apsaugos ministerijos
vaspvt@vaspvt.gov.lt

DĖL BENDRŲJŲ PSICHOLOGŲ KOMPETENCIJŲ

Lietuvos psichologų sąjunga (toliau – LPS), didžiausia psichologus vienijanti organizacija Lietuvoje, kuri aktyviai skatina profesionalios pagalbos plėtrą bei formuoja profesionalios psichologinės pagalbos sampratą visuomenėje, reaguodama į Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VASPVT) 2019-11-27 pranešimą „Medicinos psichologų ir psichologų kompetencijos“, reiškia nepritarimą kai kuriems pranešimo teiginiams ir nori paaiškinti bendrąsias psichologų kompetencijas.

LPS pritaria VASPVT teiginiui, kad „medicinos psichologas verčiasi praktika Lietuvos Respublikoje tik asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas“ ir kad dirbdamas kitose įstaigose ar teikdamas paslaugas privačiai psichologas „neturi teisės (...) pasirašyti kaip medicinos psichologas bei (...) patvirtinti spaudu su medicinos psichologo spaudo numeriu“.

Vis tik LPS kategoriškai nepritaria teiginiui, kad „medicinos psichologo išsilavinimą turintis specialistas neturi teisės suteikti konsultacijos ne asmens sveikatos priežiūros įstaigoje“. Taip būtų nepagrįstai ribojama psichologo teisė dirbti kitą darbą. Atkreipiame dėmesį, kad „medicinos psichologo išsilavinimo“ nėra – medicinos psichologas tėra kvalifikacija, įgyjama baigus klinikinės psichologijos magistro studijas arba sveikatos psichologijos magistro studijas ir

suteikianti teisę dirbti asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, tačiau įgydamas šią teisę psichologas nepraranda teisės dirbti psichologu ar klinikiu psichologu, ar sveikatos psichologu kitose įstaigose ar privačiai ir teikti pagal savo studijų metu įgytas kompetencijas psichologo, klinikinio psichologo ar sveikatos psichologo paslaugas.

Tai, kad „Medicinos psichologo kompetencija apima psichologinį įvertinimą, psichologines intervencijas ligoms ir sutrikimams gydyti, psichologinėms problemoms spręsti ir psichosocialiniam funkcionavimui gerinti, ligų ir sutrikimų prevenciją ir sveikatos stiprinimą“, nereiškia, jog psichologinis įvertinimas ir psichologinės intervencijos yra išimtinai medicinos psichologo kompetencija. Visi psichologai, baigę psichologijos bakalaurą ir psichologijos magistro studijas, yra išmokę ir turi teisę atlikti psichologinį įvertinimą ir psichologines intervencijas. Psichologinį įvertinimą ir psichologines intervencijas atlieka įvairių specializacijų psichologai: edukaciniai psichologai, teisės psichologai, organizacijų psichologai ir t.t. Pagal EuroPsy (Europos psichologo sertifikato, suteikiamo Europos psichologų asociacijų federacijos) nuostatus, įvertinimas ir intervencijos yra pirminės psichologo kompetencijos (žr. http://www.europsy.lt/lps/admin/spaw2/uploads/files/EuroPsy_nuostatai_LT.pdf; 24 p.).

Psichologinis įvertinimas yra viena iš pagrindinių veiklos sričių, kurias turi vykdyti edukacinis psichologas (*Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo, 2005 m. liepos 22 d. Nr. ISAK-1548*; „*Dėl mokyklos psichologo bendrųjų pareiginių nuostatų*“; *Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo, 2015 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. V-923, „Psichologijos studijų krypties aprašas*“), ir kuris rengiamas dirbti edukacinėse ir kitose institucijose psichologinio konsultavimo srityje (pvz., Mokyklinės psichologijos programa, Vytauto Didžiojo universitetas).

Teisės psichologijos specialistų veikla yra neatsiejama nuo psichologinio įvertinimo, intervencinių ir korekcinų programų diegimo. Vadovaujantis 2011 m. gruodžio 22 d. Nr. XI-1860 Lietuvos probacijos įstatymo II skyriaus 6 ir 18 straipsniais, Kalėjimų departamentas prie LR teisingumo ministerijos, laisvės atėmimo vietų įstaigos ir probacijos tarnybos kartu planuoja ir organizuoja teisės pažeidėjų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimus ir nuteistiesiems, atliekantiems laisvės atėmimo bausmę, taiko resocializacijos priemones, kurios įtraukia aprobuotų korekcinų ir intervencinių psichologinių programų diegimą, individualias ar grupines psichoterapijas, psichologinę pagalbą, socialinių įgūdžių lavinimą ir t.t. Šias veiklas įgyvendina teisingumą vykdančioje sistemoje dirbantys psichologai. Tai gali būti ne tik teisės psichologijos magistro studijas baigę specialistai, bet ir kitas psichologijos magistro studijas baigę asmenys, įskaitant klinikinės psichologijos magistro studijas arba sveikatos psichologijos magistro studijas. Jų kompetencijos atitinka įvairių statutinių organizacijų (teismai, Valstybinė vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, krizių centrai, socialinės rehabilitacijos centrai ir pan.) psichologui keliamus tikslus, o jų neatsiejama veiklos dalis yra atliekami asmenybės įvertinimai, psichologinis konsultavimas, psichoterapinių grupių vedimai ir pan.

LPS nepritaria VASPVT teiginiui, kad „psichoterapijos technikas gali taikyti tik medicinos psichologas“. Psichoterapinės technikos taikomos ne vien psichikos sutrikimams gydyti, bet ir psichologiniams sunkumams spręsti, asmenybės stiprinimui ir pan., kas nėra išimtinai medicinos psichologo kompetencija – tuo gali užsiimti visų specializacijų psichologai, baigę psichoterapinių technikų mokymus universitetinėse studijose, podiplominėse studijose ar kursuose, ir taikyti tai įvairiuose sektoriuose (švietimo, teisėsaugos, karinėse struktūrose, organizacijose ir t.t.).

Jeigu VASPVT ar Sveikatos apsaugos ministerijai kiltų klausimų dėl bendrųjų psichologų kompetencijų, LPS pasirengusi atsakyti.

LPS Klinikinės ir sveikatos psichologijos komiteto pirmininkė

Ieva Salialionė

Lietuvos psichologų sąjungos prezidentė

Valija Šap